

การติดตามผลหลังการฝึกอบรม หลักสูตรการฝึกอบรม
อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มณฑลทหารบกที่ 23
A FOLLOW-UP STUDY OF THE CIVIL DEFENSE TRAINING
PROGRAM OF THE 23rd MILITARY CIRCLE

สัจจา ตระกูลเสนาง (Sutja Trakoonsenathong)*

วรศรา ศรีสวัสดิ์ (Varisara Srisawat)**

ปรีชา กลิ่นรัตน์ (Pricha Klinrat)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของ สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการฝึกอบรม อาสาสมัครป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือนของมณฑลทหารบกที่ 23 ว่าได้นำเนื้อหาและกิจกรรมต่างๆ ของหลักสูตรไปปรับใช้ในด้านต่างๆ ได้เพียงใด กลุ่มตัวอย่างเป็น สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ที่ผ่านการฝึกตามหลักสูตรการฝึกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จากมณฑลทหารบกที่ 23 ค่ายศรีพัชรินทร ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จาก 65 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดคือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 394 คน

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ทาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ทาค่าความถี่และค่าร้อยละ ทาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การนำกิจกรรมในหลักสูตรไปปรับใช้กับบุคคลและครอบครัว อปพร.ได้นำกิจกรรม การออกกำลังกาย นันทนาการ กระโดดหอและการทดสอบกำลังใจ การฝึกระเบียบวินัยและการอบรมศีลธรรม การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย กฎการจราจร การต่อสู้ด้วยมือเปล่า และยาเสพติด โดยรวมอยู่ในระดับปรับใช้มาก ($\bar{X} = 3.68$)
2. การนำกิจกรรมไปปรับใช้กับสังคมและชุมชนอปพร.ได้นำกิจกรรม การข่าว การลาดตระเวนข่าว การสังเกต และการปฏิบัติงานเป็นชุด การช่วยเหลือผู้ประสบภัย อุบัติเหตุจราจร การดับเพลิง และการกู้ภัย การป้องกันหมู่บ้าน การต่อสู้ด้วยมือเปล่าและการควบคุมฝูงชน การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ยาเสพติด กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การป้องกันอุบัติภัย และอาวุธศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปรับใช้มาก ($\bar{X} = 3.71$)

คำสำคัญ : การฝึกอบรม

Keywords : Training

* นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาลัทธิและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ โรงเรียนลาติตมหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์

*** รองศาสตราจารย์ อาจารย์บัณฑิตพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the opinions of civil defense volunteers who had been trained in the Civil Defense Training Program of the 23rd Military Circle in order to ascertain just how well they could apply the activities they had been trained in to various aspects of their lives. The sample included 394 civil defense volunteers who had been trained in the Civil Defense Training Program of the 23rd Military Circle, Sri Patcharintorn Army Camp, Sila Sub-district, Muang District, Khon Kaen Province. The volunteers were representatives of 65 Local Administration Organizations in Khon Kaen, Galasin and Maha Sarakam Provinces.

The tool used for the study was a questionnaire with a rating scale. It was tested for reliability by means of Cronbach Alpha Coefficient method and found to have a reliability of 0.98. The collected data were analyzed by means of an SPSS/P+ Program for frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation.

The findings:

1. Concerning the application of the activities in the training program to other people and their families, it was found that the volunteers had applied the physical exercise, recreational, jumping 34 foot tower, discipline and moral training, first aids, transporting, traffic regulations, empty-hand combat, and drug prevention activities to their daily life, as a whole, at a "high" level ($\bar{X} = 3.68$).
2. Concerning the application of the activities in the training program to community and society, it was found that the volunteers had applied the information reporting, information scouting, team observation and operation, rescuing disaster victims and traffic accident casualties, fire extinguishing, village protection, empty-hand combat and mob control, first aids, transporting, drug prevention, group activities, accident prevention, and arms study activities, as a whole, at a "high" level ($\bar{X} = 3.71$).

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาอันตรายหรือความเสียหายอันเนื่องมาจากสาธารณภัย ภัยทางอากาศ หรือการก่อวินาศกรรม ไม่ว่าจะการดำเนินการนั้นจะได้กระทำก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัยหรือภายหลังที่ภัยได้ผ่านพ้นไปแล้ว เช่น อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ตลอดจนภัยอื่นๆ อันเป็นภัยสาธารณะ ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ หรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้นซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ ซึ่งเรียกโดยรวมว่า "สาธารณภัย" รวมทั้งการกระทำใดๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของ

ประชาชนหรือของรัฐหรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวนขัดขวาง หน่วงเหนี่ยวระบบปฏิบัติงานใดๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลอันเป็นการก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง การเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ ซึ่งเป็นการกระทำที่เรียกว่า "การก่อวินาศกรรม" มีโอกาสเกิดขึ้นได้เสมอ ซึ่งทางราชการจะต้องดำเนินการหามาตรการป้องกันอย่างเต็มที่ (กระทรวงมหาดไทย, 2522)

ตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 ระบุว่าคณะบุคคลและบุคคลที่เกี่ยวข้องและมีอำนาจหน้าที่ตาม พรบ. ประกอบด้วย คณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ สำนักเลขาธิการ

ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พนักงานป้องกันภัย และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนซึ่งแต่ละคณะบุคคลหรือบุคคลมีอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน ว่าต้องปฏิบัติอย่างไรในเหตุการณ์ต่างๆ เช่น คณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน วางแผนหลักในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ทั้งนี้ ในแผนหลักต้องมีกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง แล้วแต่กรณีความจำเป็น ดังนี้เช่น การประชาสัมพันธ์ การจัดหากำลังคน การจัดระบบสัญญาณภัย การจัดที่หลบภัย การจัดพื้นที่รับการอพยพ การพรากและการควบคุมแสงไฟ การรักษาความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อยและการจราจร การป้องกันและทำลายล้าง ยุทธภัณฑ์ วัตถุระเบิด สารเคมีชีววะ และรังสีที่เป็นอันตราย การช่วยผู้ประสบภัยและการจัดการกับผู้เสียชีวิต การขนย้ายผู้ประสบภัย การรักษาพยาบาลและการอนามัย การส่งเคราะห์ผู้ประสบภัย การโยธา การสาธารณสุข การติดต่อสื่อสาร การควบคุมการใช้คลื่นวิทยุและการส่งวิทยุกระจายเสียง การอื่นที่จำเป็น เป็นต้น (กระทรวงมหาดไทย, 2522)

ในส่วนของกองทัพบกทุกครั้งที่เกิดสาธารณภัยหรือภัยพิบัติต่างๆ เช่น สึนามิ ดินและโคลนถล่ม เป็นต้น กองทัพบกได้ให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนที่ประสบภัยอย่างเต็มความสามารถ โดยทันที ซึ่งกองทัพบกได้จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกขึ้น โดยศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบกปฏิบัติหน้าที่ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก (ศบภ.ทบ.) โดยให้เสนานิการทหารบก (เสน.ทบ.) เป็นผู้อำนวยการศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก (ผอ.ศบภ.ทบ.) และขึ้นตรงต่อผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.) โดยมีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน สั่งการ กำกับดูแล และให้การสนับสนุนที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติของหน่วยต่างๆ ในกองทัพบก ในภารกิจช่วยเหลือ ผู้ประสบสาธารณภัย รวมทั้งการปฏิบัติในขั้นการบูรณะสภาพความเสียหายด้วย

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ฉบับนี้ ไม่มีส่วนใดกล่าวถึงภารกิจที่เป็นหน้าที่ของ

กระทรวงกลาโหมไว้เป็นการเฉพาะ เพียงแต่บัญญัติให้ ปลัดกระทรวงกลาโหมหรือผู้แทนเป็นกรรมการคนหนึ่ง ในคณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ ซึ่งอำนาจหน้าที่ประการหนึ่งในหลายประการ คือ วางแผนหลักในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยในแผนที่กล่าวถึง คือ แผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2545 กำหนดให้กระทรวงกลาโหมมีหน้าที่วางแผนดำเนินการ และอำนวยการปฏิบัติ คือกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาภัยที่มีต่อบุคคล อาคารสถานที่และทรัพย์สินของทางราชการ รวมทั้งกำหนดวิธีการอพยพครอบครัวฝ่ายทหาร และส่วนราชการทหาร โดยประสานกับฝ่ายพลเรือนเพื่อการอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมทั้งให้ความรู้ด้านวิชาการ และการปฏิบัติในเรื่อง การทหาร การป้องกันภัยทางอากาศ การป้องกันและทำลายล้างวัตถุระเบิด สารเคมีชีววะรังสีแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ อาสาสมัคร และประชาชน ให้ความช่วยเหลือ การดำเนินการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของกองอำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักร เมื่อมีเหตุการณ์ฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน หรือเมื่อได้รับการร้องขอ (กระทรวงมหาดไทย, 2545)

มณฑลทหารบกที่ 23 เป็นหน่วยทหารในส่วนภูมิภาคหน่วยหนึ่งของกองทัพบก มีศูนย์บรรเทาสาธารณภัยของหน่วยที่คอยให้ความช่วยเหลือแก่ราษฎรที่ประสบภัยในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ และมหาสารคาม ในกรณีภัยพิบัตินั้นเกินขีดความสามารถของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง โดยปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานบรรเทาสาธารณภัยของส่วนราชการพลเรือน และอาสาสมัครกลุ่มต่างๆ มาเป็นเวลาหลายปี และได้พบเห็นปัญหาข้อขัดข้องและข้อจำกัดต่างๆ ในระหว่างการทำงาน ซึ่งหากทำการปรับปรุงแก้ไข หรือนำมาฝึกอบรมจะทำให้การบรรเทาสาธารณภัยมีรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์และเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่อไป มณฑลทหารบกที่ 23 ได้เปิดโครงการอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขึ้น เพื่ออบรมให้ประชาชนธรรมดาสามารถปฏิบัติงานช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับภัยพิบัติและงานป้องกันภัยอื่นๆ ได้ ซึ่งมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต..

เทศบาลในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ มหาสารคาม และจังหวัดใกล้เคียง ส่งอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเข้ารับการอบรม สำหรับหลักสูตรฯ ที่ใช้ในการฝึกอบรมเป็นหลักสูตรจัดตั้งแบบเข้าค่ายพักแรมระยะเวลา 5 วัน 4 คืน สอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และได้ดำเนินการตามแนวทางของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.2547 (ข้อ 8 การฝึกอบรม อปพร. หลักสูตรการฝึกอบรม อปพร. ระยะเวลาการฝึกอบรมและสิทธิในการรับวุฒิบัตร) (กระทรวงมหาดไทย, 2547) วิชาที่เปิดสอนตามระเบียบฯ อาทิ เช่น การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การดับเพลิง กฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง การต่อสู้ป้องกันตัว การลาดตระเวน การจราจร การทดสอบกำลังใจ กระโดดหอสูง 34 ฟุต เป็นต้น ซึ่งแต่ละวิชามีความจำเป็นและเกี่ยวข้องในการนำไปปฏิบัติงานในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในหน้าที่ของ อปพร. และยังสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มณฑลทหารบกที่ 23 ได้เล็งเห็นความสำคัญของความพร้อมและความสมบูรณ์ของร่างกายของ อปพร. ในการที่จะปฏิบัติงานให้ได้ดีจะต้องมีร่างกายที่แข็งแรงพร้อมที่จะปฏิบัติงานภายใต้สถานการณ์ภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบจึงกำหนดให้มีการฝึกในวิชาพลศึกษา ในส่วนของเวลาผู้บังคับบัญชา และได้กำหนดให้มีการออกกำลังกายในตารางการฝึกอบรมช่วงเวลาเช้าหลังตื่นนอนทุกวัน โครงการนี้ได้เปิดทำการฝึกอบรมตั้งแต่ปี 2548 จนถึงปัจจุบัน มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปแล้วประมาณ 25,000 คน และจะทำโครงการการฝึกต่อไปจนจำนวนสมาชิก อปพร. เพียงพอต่อความต้องการของทางราชการ ซึ่งตามกฎหมายกำหนดให้มีจำนวน อปพร. คิดเป็น 2% ของจำนวนประชากรในแต่ละพื้นที่

จากสาระสำคัญตามกฎหมายกำหนดให้มีจำนวน อปพร.คิดเป็น 2% ของจำนวนประชากรในแต่ละพื้นที่ จึงเห็นได้ว่าการฝึก อปพร.มีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาภัยพิบัติต่างๆ และช่วยป้องกันมิให้ปัญหาเกิดขึ้นอีกทั้งช่วยแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง การฝึกในช่วงเวลาสามปีที่ผ่านมา ได้มี การปรับปรุงวิธีการสอน วิชาที่สอน การฝึกอบรมครูฝึกและอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่ผ่าน

การอบรมมีคุณสมบัติความรู้และขีดความสามารถตรงกับความต้องในการนำไปปฏิบัติงานแทนเจ้าหน้าที่หลักหรือปฏิบัติงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งมีความสอดคล้องกับแนวโน้มของปัญหาภัยพิบัติต่างๆที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ผู้วิจัย ในฐานะผู้รับผิดชอบโครงการฝึกสมาชิกออาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนฯ จึงต้องการติดตาม ผลหลังการฝึกอบรมของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือ มณฑลทหารบกที่ 23 ว่าได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ให้กับทางราชการไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการบรรเทาสาธารณภัย การกู้ภัยและอื่นๆ ตลอดจนการนำความรู้ที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มากน้อยเพียงใด และมีปัญหาข้อขัดข้องในเรื่องใดบ้างเพื่อที่จะได้นำมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการติดตามผลหลังการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ของมณฑลทหารบกที่ 23

3. นิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย ในครั้งนี้

การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน หมายถึง การดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาอันตรายหรือความเสียหายอันเนื่องจากสาธารณภัย ภัยทางอากาศ หรือการก่อวินาศกรรม ไม่ว่าการดำเนินการนั้นจะได้กระทำก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัยหรือภายหลังที่ภัยได้ผ่านพ้นไปแล้ว และหมายความรวมถึงการอพยพประชาชนและส่วนราชการเพื่อการนั้น (กระทรวงมหาดไทย, 2522)

หลักสูตรฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน หมายถึง หลักสูตรที่มณฑลทหารบกที่ 23 ใช้ดำเนินการฝึกให้กับ อปพร.ตามแนวทางของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.2547 (ข้อ 8 การฝึกอบรม อปพร. หลักสูตรการฝึกอบรม อปพร.ระยะเวลาการฝึกอบรมและสิทธิในการรับวุฒิบัตร) ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย

วิชาพลศึกษา การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การดับเพลิง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การต่อสู้ป้องกันตัว การลาดตระเวน การจรวจ การทดสอบกำลังใจ กระโดดสูง 34 ฟุต การช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น (มณฑลทหารบกที่ 23, 2548)

อปพร. หมายถึง สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ที่ได้ผ่านการฝึกจากโครงการฝึกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มณฑลทหารบกที่ 23

การติดตามผล หมายถึง การติดตามผลเนื้อหาและหลักสูตร อปพร. ที่จัดอบรมไปแล้ว โดยติดตามผลเกี่ยวกับ (1) การปรับใช้กับตนเองและครอบครัว (2) การปรับใช้กับสังคมและชุมชน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรคือ สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จำนวน 25,000 คน

4.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ อปพร. ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของมณฑลทหารบกที่ 23 และปฏิบัติงานในหน้าที่ของอปพร. ในชุมชน จำนวน 394 คน และปฏิบัติงานในหน้าที่ของ อปพร. ในชุมชน โดยใช้สูตร ทาโร-ยามาเน (Taro Yamane, 1970)

4.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา การติดตามผลหลังการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ของมณฑลทหารบกที่ 23 คือ

กลุ่มที่ 1 เป็นแบบสอบถามเนื้อหาหลักสูตรเกี่ยวกับการปรับใช้กับตนเองและครอบครัว มี 6 เรื่องคือ

- 1) กิจกรรมการออกกำลังกาย นันทนาการ กระโดดหอและการทดสอบกำลังใจ
- 2) การฝึกระเบียบวินัยและการอบรมศีลธรรม
- 3) การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย
- 4) กฎการจรวจ
- 5) การต่อสู้ด้วยมือเปล่า
- 6) ยาเสพติด

กลุ่มที่ 2 เป็นแบบสอบถามเนื้อหาหลักสูตรเกี่ยวกับการปรับใช้กับสังคมและชุมชน มี 8 เรื่องคือ

- 1) การข่าว การลาดตระเวนข่าว การสังเกต และการปฏิบัติงานเป็นชุด
- 2) การช่วยเหลือผู้ประสบภัย อุบัติเหตุจรวจ การดับเพลิงและการกู้ภัย
- 4) การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย
- 5) ยาเสพติด
- 6) กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
- 7) การป้องกันอุบัติภัย
- 8) อาวุธศึกษา

5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert Scale) สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่ผ่านการฝึกอบรมจาก มณฑลทหารบกที่ 23 ที่ได้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในชุมชนของตนเองมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม ไปตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำไป หาค่าความถี่และค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของระดับการปรับใช้ โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนในการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

ระดับการปรับใช้มากที่สุด	เป็น 5 คะแนน
ระดับการปรับ ใช้มาก	เป็น 4 คะแนน
ระดับการปรับ ใช้ปานกลาง	เป็น 3 คะแนน
ระดับการปรับ ใช้น้อย	เป็น 2 คะแนน
ระดับการปรับ ใช้ไม่ได้เลย	เป็น 1 คะแนน

2) หาค่าเฉลี่ยคะแนนคำตอบของแต่ละข้อ แต่ละด้านจากการตอบของประชากร โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาแปลผล

โดยคำนวณจากสูตรอันตรภาคชั้น

= จำนวนชั้น-1/จำนวนชั้น

$5-1/5 = 0.80$ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543)

4.21 - 5.00 หมายถึง มีการปรับใช้มากที่สุด

3.42 - 4.20 หมายถึง มีการปรับใช้มาก

2.61 - 3.41 หมายถึง มีการปรับใช้ปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง มีการปรับใช้น้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง มีการปรับใช้ไม่ได้เลย

ผู้วิจัยใช้โปรแกรม SPSS for Window version

15 เพื่อหาค่าสถิติ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า

7. สรุปผลการวิจัย

1) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า
อปพร. ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย ร้อยละ 86.29
เป็นเพศหญิง ร้อยละ 13.71 มีอายุระหว่าง 41-45 ปี
ร้อยละ 45.69 อายุไม่เกิน 40 ปี ร้อยละ 39.59 และอายุ
มากกว่า 45 ปี ร้อยละ 14.72 และประกอบอาชีพ
ทางการเกษตร ร้อยละ 71.07 อาชีพอิสระ (รับจ้าง/
ค้าขาย ฯลฯ) ร้อยละ 28.93

2) พบว่า อปพร. ได้นำเนื้อหาหลักสูตรเกี่ยวกับ
กิจกรรม การออกกำลังกาย นันทนาการ กระโดดหอ และ
การทดสอบกำลังใจ การฝึกกระเบียบวินัยและอบรมศีล
ธรรม การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย
กฎการจราจร การต่อสู้ด้วยมือเปล่า และยาเสพติดไป
ปรับใช้และพัฒนาตนเองในระดับการปรับใช้มาก
($X = 3.87$) ปรับใช้กับการดำเนินชีวิตในระดับการปรับ
ใช้มาก ($X = 3.73$) ปรับใช้กับการประกอบอาชีพใน
ระดับการปรับใช้มาก ($X = 3.59$) ปรับใช้กับครอบครัว
ในระดับการปรับใช้มาก ($X = 3.52$) และการปรับใช้
โดยรวมอยู่ในระดับการปรับใช้มาก ($X = 3.68$)

3) พบว่า อปพร. ได้นำเนื้อหาหลักสูตรเกี่ยวกับ
การข่าว การลาดตระเวนข่าว การสังเกตและการปฏิบัติงาน
เป็นชุด การช่วยเหลือผู้ประสบภัย อุบัติเหตุจราจร
การดับเพลิง และการกู้ภัย การป้องกันหมู่บ้าน การต่อสู้
ด้วยมือเปล่าและการควบคุมฝูงชน การปฐมพยาบาล
เบื้องต้น การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ยาเสพติด กิจกรรมกลุ่ม

สัมพันธ์ การป้องกันอุบัติเหตุ และ อาวุธศึกษา ไปปรับใช้
และพัฒนางาน อปพร. ในระดับการปรับใช้มาก ($X = 3.76$)
ไปปรับใช้กับงานป้องกันภัยชุมชนในระดับการปรับใช้มาก
($X = 3.71$) ไปปรับใช้กับการพัฒนาสังคมและชุมชนใน
ระดับการปรับใช้มาก ($X = 3.65$) และการปรับใช้โดยรวม
อยู่ในระดับการปรับใช้มาก ($X = 3.71$)

8. อภิปรายผลการวิจัย

1) การนำ กิจกรรมการการออกกำลังกาย
นันทนาการ กระโดดหอและการทดสอบกำลังใจ การฝึก
ระเบียบวินัยและการอบรมศีลธรรม การปฐมพยาบาล
เบื้องต้น การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย กฎการจราจร การต่อสู้
ด้วยมือเปล่า และยาเสพติด ไปปรับใช้กับตนเองและ
ครอบครัว พบว่า อปพร. ได้นำกิจกรรมไปปรับใช้โดยรวม
อยู่ในระดับปรับใช้มาก ($X = 3.68$) โดยสามารถนำไปปรับใช้
กับตนเองได้มากที่สุด ($X = 3.87$) และสามารถนำไปปรับ
ใช้กับการประกอบอาชีพได้ในลำดับสุดท้าย ($X = 3.52$)
สามารถอธิบายได้ว่าเนื้อหาหลักสูตรเกี่ยวกับตนเอง
และครอบครัวที่ใช้ในหลักสูตรการฝึกอบรมอาสาสมัคร
ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของมณฑลทหารบกที่ 23 อปพร.
ที่ผ่านการอบรม ได้นำไปปรับใช้และพัฒนาตนเอง
ปรับใช้กับการดำเนินชีวิต ปรับใช้กับครอบครัว และ
ปรับใช้กับการประกอบอาชีพ ตามผลการวิจัยครั้งนี้เป็น
ไปตาม ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Maslow, 1970)
ที่เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นจำนวนมากสามารถ
อธิบายโดยใช้แนวโน้มของ บุคคลในการค้นหาเป้าหมาย
ที่จะทำให้ชีวิตของเขาได้รับความต้องการ ความปรารถนา
และได้รับสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง

2) การนำ กิจกรรมการข่าว การลาดตระเวน
ข่าว การสังเกตและการปฏิบัติงานเป็นชุด การช่วยเหลือ
ผู้ประสบภัย อุบัติเหตุจราจร การดับเพลิง และการกู้ภัย
การป้องกันหมู่บ้านการต่อสู้ด้วยมือเปล่าและการควบคุม
ฝูงชน การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย
ยาเสพติด กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การป้องกันอุบัติเหตุ และ
อาวุธศึกษา ไปปรับใช้กับสังคมและชุมชน พบว่า อปพร.
ได้นำกิจกรรมไปปรับใช้โดยรวมอยู่ในระดับปรับใช้มาก
($X = 3.71$) โดยสามารถนำไปปรับใช้และพัฒนางาน

อปพร.มากที่สุด ($X = 3.76$) และสามารถนำไปปรับใช้กับการพัฒนาสังคมและชุมชนในลำดับท้ายสุด ($X = 3.65$) สามารถอธิบายได้ว่าเนื้อหาหลักสูตรเกี่ยวกับสังคมและชุมชน ที่ใช้ในหลักสูตรการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของมณฑลทหารบกที่ 23 อปพร.ที่ผ่านการอบรมได้นำไปปรับใช้และพัฒนางาน อปพร. ปรับใช้กับงานป้องกันภัยชุมชน ปรับใช้กับการพัฒนาสังคมและชุมชน อยู่ในระดับมาก ตามผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นไปในแนวทางตาม ทฤษฎีที่ Frederick K. Herzberg and Others (1959) ได้ศึกษาทำการวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานของบุคคล ถึงความต้องการของคนในองค์การหรือการจูงใจจากการทำงาน โดยเฉพาะเจาะจง โดยศึกษาว่าคนเราต้องการอะไรจากงาน คำตอบก็คือ บุคคลต้องการความสุขจากการทำงาน ซึ่งสรุปได้ว่าความสุขจากการทำงานนั้น เกิดมาจากความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในงานที่ทำ โดยความพึงพอใจหรือความไม่พึงพอใจในงานที่ทำนั้น ไม่ได้มาจากกลุ่มเดียวกัน แต่มีสาเหตุมาจากปัจจัยสองกลุ่ม คือ ปัจจัยจูงใจ (Motivational Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง เพื่อบังคับให้คนชอบและรักงานที่ปฏิบัติ เป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดความพึงพอใจให้แก่บุคคลในองค์การให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นปัจจัยที่สามารถตอบสนองความต้องการภายในของบุคคลได้ด้วย อันได้แก่ การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) และปัจจัยค่าจุนหรือปัจจัยสุขศาสตร์ (Maintenance or Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่จะค่าจุนให้แรงจูงใจในการทำงานของบุคคลมีอยู่ตลอดเวลา โอกาสได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (Possibility of Growth) ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา

และเพื่อนร่วมงาน (Interpersonal Relation Superior, Subordinate and Peers) หมายถึง การติดต่อ ไม่ว่าจะเป็นกิริยาหรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี และสถานะทางอาชีพ (Status) หมายถึง อาชีพนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคมที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี จากทฤษฎีที่กล่าวมาการที่อปพร.นำกิจกรรมที่ได้รับการอบรมจากหลักสูตรไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของอาสาสมัครมีความสัมพันธ์กัน

9. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยและข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) อปพร.มีการนำกิจกรรมที่ได้รับการฝึกอบรมไปปรับใช้ในระดับใช้มาก จึงควรให้มีการฝึกทบทวนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองเป็นประจำเพิ่มเติม นอกเหนือจากหลักสูตรทบทวนที่ทางราชการกำหนด เพื่อให้เกิดความชำนาญและมีความพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่อยู่เสมอ

2) กิจกรรมใด ที่มีการปรับใช้ในระดับคะแนนน้อยสุดควรมีการตรวจสอบหาสาเหตุและทบทวนความเหมาะสมในการฝึก

3) ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่เปิดทำการฝึกอบรมกับความต้องการอบรมกิจกรรมใดของ อปพร.

4) ควรมีการศึกษา ตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลต่อการปรับใช้ในแต่ละกิจกรรม

5) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพในการนำไปปรับใช้ของแต่ละกิจกรรม

10. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2522). พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.2522. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- _____. (2532). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง “กระบวนการฝึกอบรม” การฝึกอบรมความรู้พื้นฐานด้าน การฝึกอบรม สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- _____. (2522). พระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- กระทรวงมหาดไทย. (2547). ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกัน ภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2547. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักทดลอง ทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มณฑลทหารบกที่ 23. (2548). คำสั่งมณฑลทหารบกที่ 23 เรื่องการฝึกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน. ขอนแก่น: มณฑลทหารบกที่ 23 ค่ายศรีพัชรินทร.
- ล้วน ลายยศ, & อังคณา ลายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2538). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2538. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- Herzberg K, Fredirick and Other. (1959). The Motivation to Work. New York: John Wiley and Son.
- Maslow Abraham H. (1970). Motivation and Personality. New York: Harpers Et Row.